

JANAKKALA
Alikartanontie
arkeologinen tarkkuusinventointi
suunnitellun kevyenliikenteenväylän
kohdalla historiallisen ajan
kylänpaikalla Kodjala
2022

Juuso Koskinen

Tilaaaja: Janakkalan kunta

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Tarkkuusinventointi	7
Vanhan maantien linja tutkimusalueen itäpäässä	8
Kivirakenne R1	10
Pelto metsäkaistaleiden välissä	12
Läntinen metsäkaistale ja läntinen pelto – 1702 kylätontti.....	14
Tulos	17
Lähteet	18

Kansikuva: Tomi Kuljukka tekemässä metallinetsintää läntisemmän metsäkaistaleen itäreunassa.

Perustiedot

Tutk.lupa: MV/170/05.04.01.02/2022

Alue: Janakkala, Alikartanontie. Tien pohjoispuolelle suunnitellun kevyenliikenteen väylän alue, kiinteän muinaisjäännöksen Kodjala (mj.rek. 100001225) kohdalla. Nykyisen tienojan reunasta noin 3 m leveä kaistale, noin 302 m matkalla.

Tarkoitus: Selvittää, onko suunnitellun kevyenliikenteenväylän kohdalla säilyneenä muinaismuistolain tarkoittamia rakenteita tai kulttuurikerrosta.

Maastotyö: 6.–7.9.2022

Tilaaaja: Janakkalan kunta

Tutkimukset: Lesell inventointi 2008, Tiainen inventointi 2020-2021 ja Sepänmaa & Soisalo tarkkuusinventointi 2021

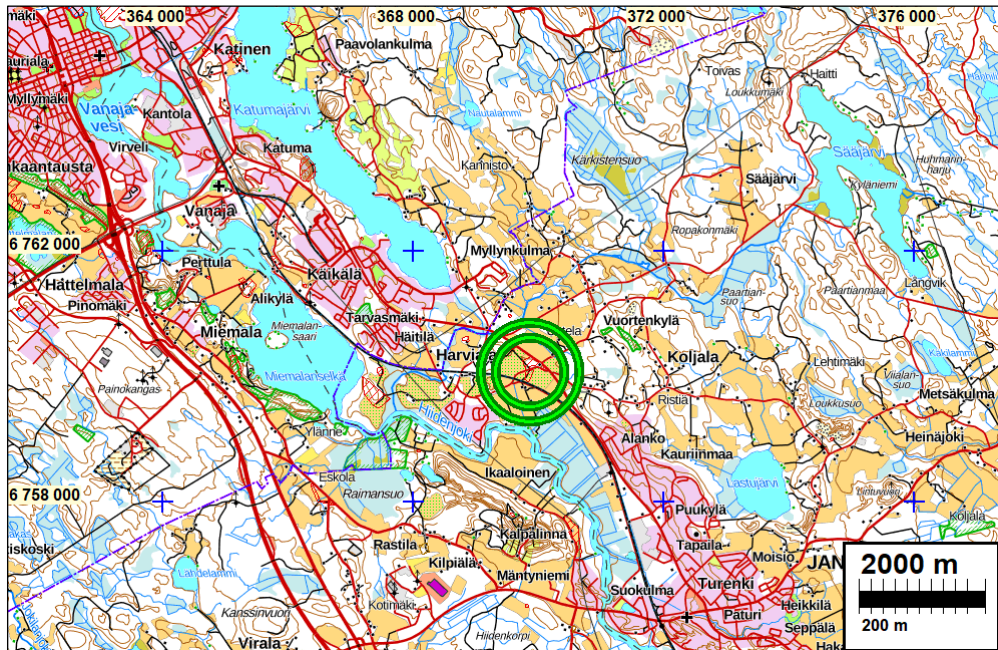
Tekijät: Maastotyö: Juuso Koskinen, Tomi Kuljukka, Alexander Suvorov, Alexander Bakhia ja Jesse Keskinen, raportti: Juuso Koskinen.

Löydöt: KM44295. Historiallisen ajan löytöjä: lukon kilpi, kupariseosnappi ja juomalasin kanta.

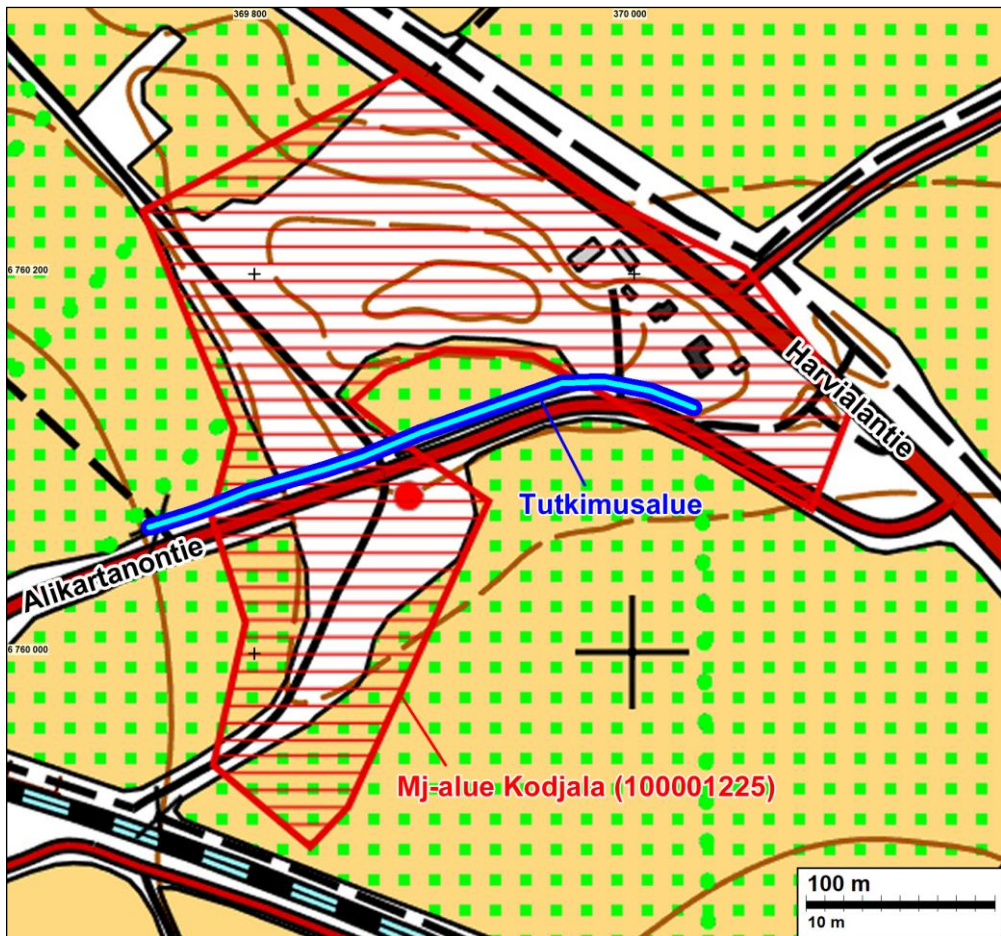
Tulos: Suunnitellun kevyenliikenteenväylän kohdalla on kiinteäksi muinaisjäännökseksi katsottava rakenne ja kulttuurikerroksia tutkitun alueen länsipäässä, mahdollisesti yhteensä noin 90 m matkalla. Lisäksi tutkitun linjan itäpuoliskolla on yksi kiinteäksi muinaisjäännökseksi katsottava kivijalka.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN ja N2000 järjestelmissä. Mittaukset on tehty GNSS-laitteella. Kartat ja ilmakuvat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 10/2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 10/2022. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella. Kuvaajat: Juuso Koskinen ja Tomi Kuljukka.

Kartat

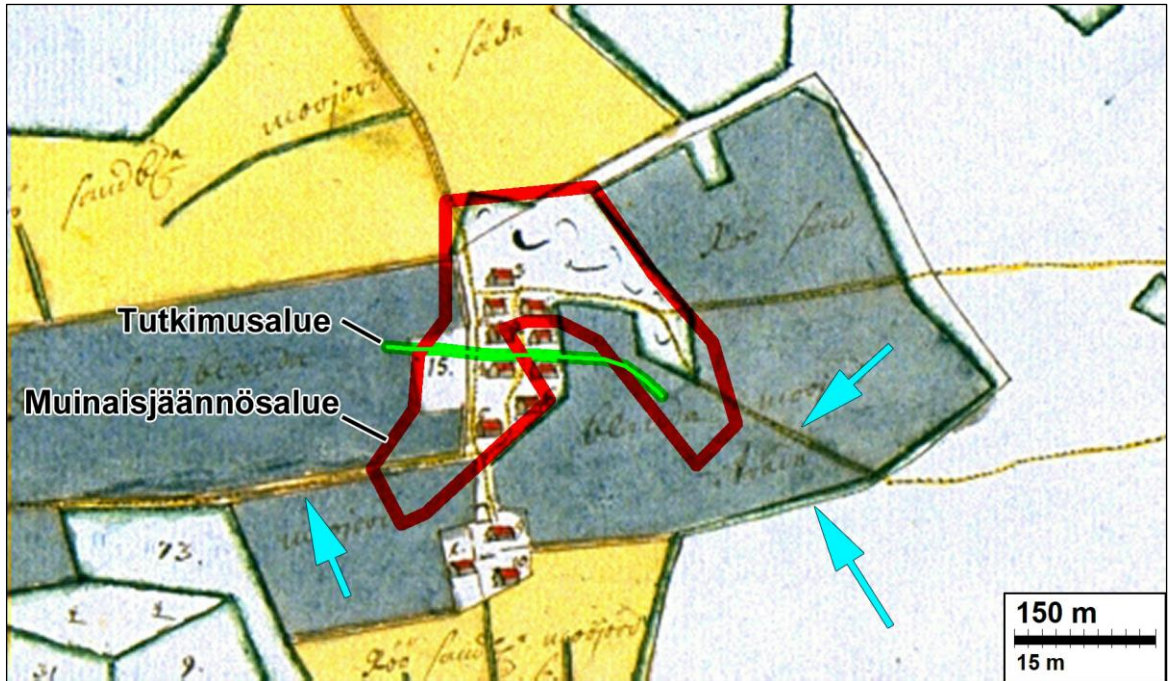

Tutkimusalue vihreiden ympyröiden sisällä.

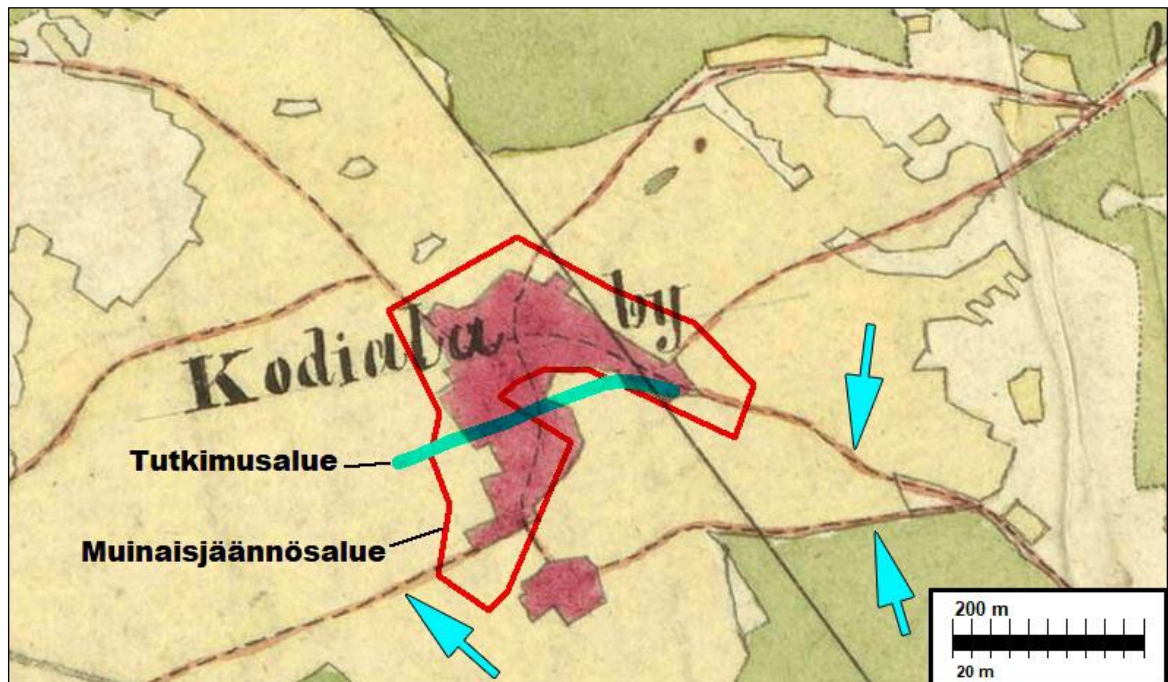

Tutkimusalue, eli suunniteltu kevyenliikenteenväylä, ja muinaisjäännösalue.

Vuoden 1702 maakirjakartta. Tutkimusalue kulkee kylätontin läpi. Kartan hevosenkengänmuotoinen viljelemätön alue on nykyisinkin maastossa metsittyneenä alueena peltojen ympäröimänä. Erillinen kylätontin osa on muinaisjäännösalueen eteläreunamien ulkopuolella. Sinisillä nuolilla Hämeenlinnaan johtava maantie, joka kulkee kylätonttien läpi kahtena haarana. Pohjoisempi sijoittuu lähelle tutkimusalueen itäpäättä, ja kulkee kyläraitina myös tutkimusalueen keskikohdan läpi.

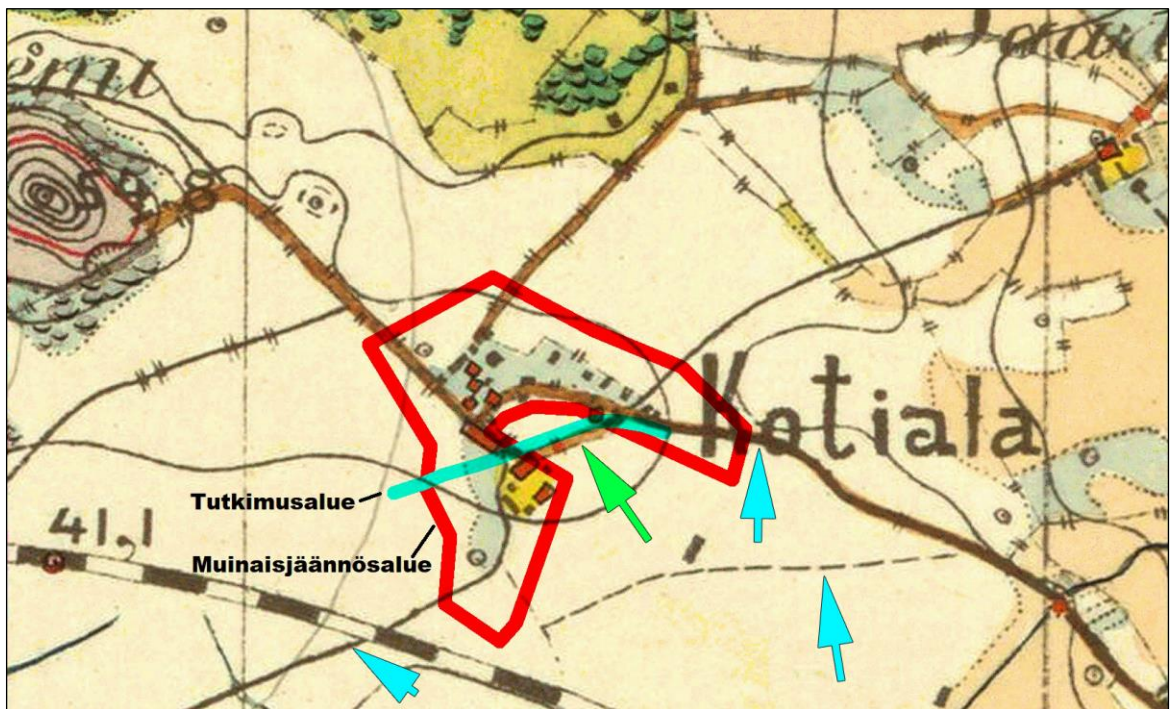

1840-luvulla laadittu pitäjänkartta. Kylätontti on merkitty koko hevosenkengänmuotoiselle viljelemättömälle alueelle, eli laajemmalle, kuin 1702 laaditulla kartalla. Linja kulkee sen läpi kahdessa kohtaa. Maantien linjat sinisillä nuolilla.

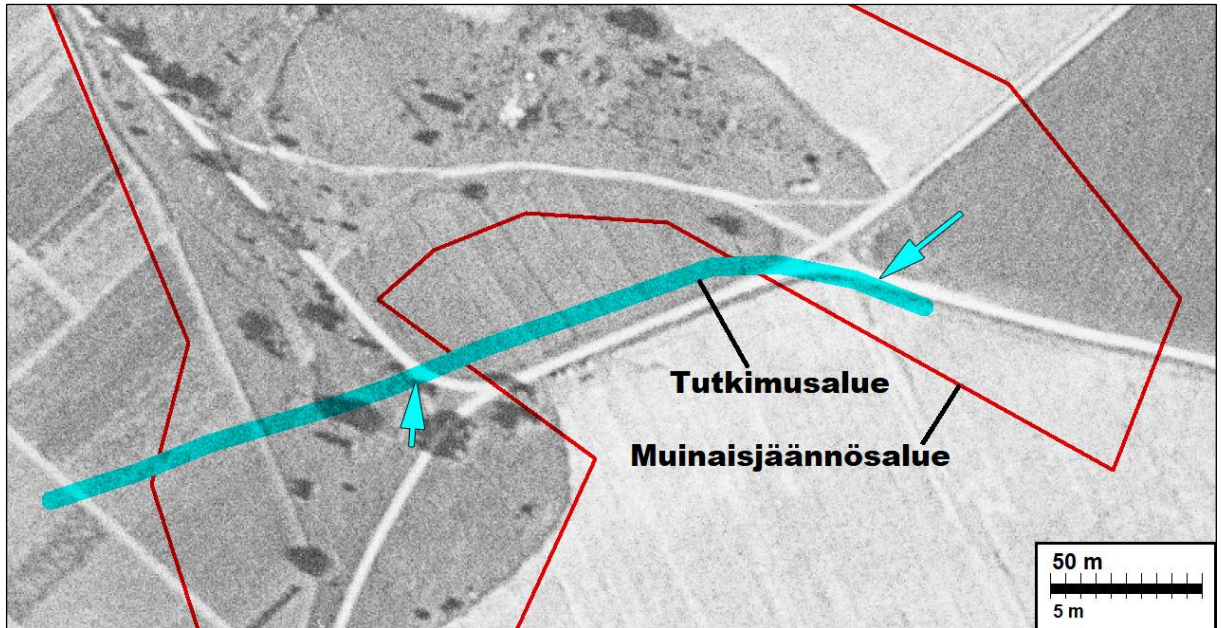

Otos 1776-1805 laaditusta kuninkaan kartasta, jolle Hämeenlinnaan vievä maantie korostettu sinisellä.

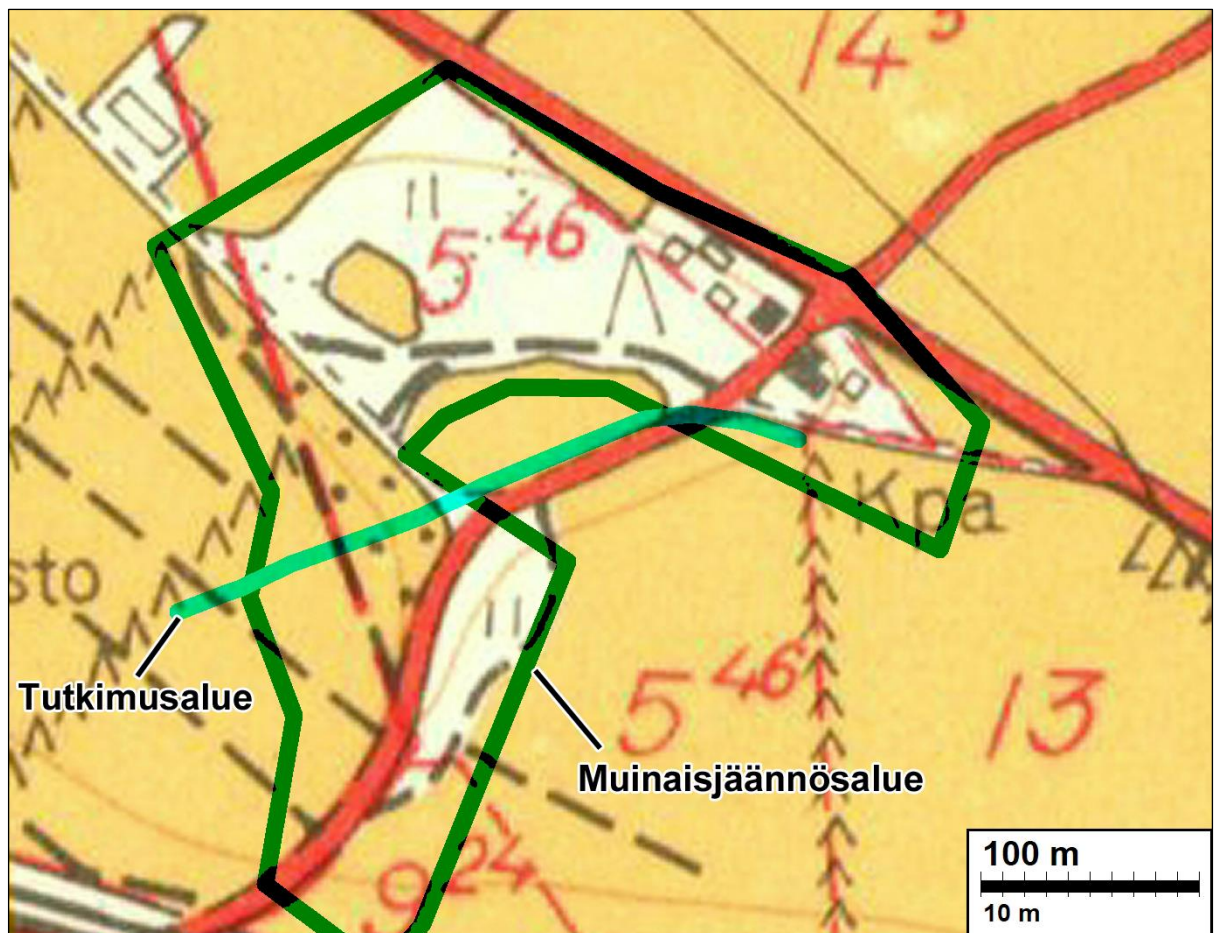

Vuoden 1887 mittaukseen perustuva senaatin kartta. Suunniteltu kevyenliikenteenväylä kulkee rakennusmerkintöinä näkyvän kylätontin läpi noin keskikohdaltaan ja itäpäässään. Sinisillä nuolilla merkityn vanhan maantien linjaksi väylän tuntumaan on merkitty vihreän nuolen osoittama kylätie, jota ei ole aikaisemilla kartoilla.

Ilmakuva vuodelta 1938. Kylätontti on autoitunut. Sinisillä nuolilla merkityt vanhan maantien linjat tutkimusalueen itäpäässä sekä keskikohdalla ovat suoristettuja.

Vuoden 1962 peruskartta. 1938 ilmakuvan suoristettu tielinja on tutkimusalueen itäpäässä katkoviivalla merkittynä. Se erottui tarkkuusinventoinnin maastotyössä, paikalla olevan talon pihanurmella. 1700- ja 1800-lukujen kartoilla tutkimusalueen keskikohdalla ja itäpuoliskolla olleen kylätontin kohta on merkitty puutarhaksi.

Tarkkuusinventointi

Janakkalan Harvialassa kulkevan Alikartanontien varteen suunnitellaan kevyenliikenteenväylää osana Harvialan kartanon alueelle laadittavaa asemakaavaa. Suunniteltu väylä kulkee osin historiallisen ajan kylänpaikalla Kodjala (mj.erk. 100001225). Hämeenlinnan kaupunginmuseo, eli Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo, antoi hankkeesta sähköpostilla 30.5. 2022 ohjeen, jonka mukaan kevyenliikenteenväylän vaikutusalueella on tehtävä arkeologinen koekaivaus, jossa selvitetään, onko siinä kiinteitä muinaisjäännösrakenteita ja/tai kulttuurikerroksia. Janakkalan kunta tilasi tutkimuksen Mikroliitti Oy:ltä. Tarkkuusinventointina tehdyn tutkimuksen maastotyön tekivät Juuso Koskinen, Tomi Kuljukka, Alexander Suvorov, Alexander Bakhia ja Jesse Keskinen, työn kannalta hyvissä olosuhteissa 6.-7.9.2022.

Suunniteltu kevyenliikenteenväylä kulkee tutkittavalta kohdaltaan Alikartanontien pohjoispuolella, rautatien ja Harvialantien välisellä osuudella. Noin 3 m leveän suunnitellun väylän eteläreuna on nykyisen tienojan pohjoisreunan kohdalla. Paikalla on hevosenkengän muodossa olevaa metsämaastoa, jolla Kodjalan kylä on vanhojen karttojen perusteella sijainnut. Linjamainen tutkimusalue kulkee metsämaaston läpi kahdessa kohtaa. Kohtien välissä ja niiden länsipuolella on taimipeltoa. Itäpäässä maasto on rakennettua, pihanurmineen ja pihateineen.

Kodjalan kylä mainitaan historialähteissä jo vuonna 1374. Keskiaikainen kylä on sijainnut Harvialan kartanon mailla. Vuonna 1539 on verotietojen mukaan kylässä ollut 10 itsenäistä verotaloa ja ainakin yksi Harvialan alainen lampuotitila. (Lesell 2008; Tiainen 2021).

Varhaisin kylän sijaintia kuvaava kartta on tiettävästi vuoden 1702 maakirjakartta. Siinä ja 1840-luvulla laaditussa pitäjänkartassa sekä vuoden 1887 mittaukseen perustuvalla senaatin kartalla kylä sijaitsee nykyisen muinaisjäännösalueen kohdalla. Kylä on autoitunut toissavuosisadan vaihteen tienoilla, koska vuonna 1938 otetussa ilmakuvasssa paikka on rakennuksista tyhjillään.

Kodjalan kylänpaikka on inventoitu asemakaavainventoinnissa 2008 (Lesell) ja osayleiskaavainventoinnissa 2021 (Tiainen), joissa kylänpaikan sijaintia ja rajausta on selvitetty pääasiassa vanhojen karttojen sekä maastosta saatujen pintahavaintojen perusteella. Lisäksi muinaisjäännöksen rajaa selvitetty pieneltä osin muinaisjäännösalueen länsireunalla koekuoppia kaivamalla Harvialan kartanoalueen asemakaavan laatimiseen liittyvässä tarkkuusinventoinnissa 2021 (Sepänmaa & Soisalo). 2021 tarkkuusinventoitu muinaisjäännöksen kohta on nyt tarkkuusinventoidun tutkimusalueen länsipuoliskolla.

Tutkimusalue käytiin läpi metallinilmaisimen kanssa, ja sitä tutkittiin koekuoppia kaivamalla. Noin 40x40 cm laajuiset koekuopat kaivettiin noin 10 m välein, keskittyen etenkin kohtiin, joiden pinta- maasta oli tullut esille vanhoilta vaikuttavia metallilöytöjä, ja kohtiin, joilla pintahavaintojen perusteella vaikutti olevan maanpeittämiä muinaisjäännösrakenteita. Koekuopat kaivettiin pintamaina olleiden muokauskerrosten alaiseen maahan asti, josta katsottiin, onko siinä merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä. Muutamia hyvin säilyneitä, ja verrattain harvinaisempia, kiinteään muinaisjäännökseen liittyviä löytöjä otettiin talteen: kupariseosnappi (KK7), lukon kilpi (Met 2) ja juomalasin kanta (KK10). Muut löydöt jätettiin kuvaamisen jälkeen maastoon, koska niiden ei katsottu liittyvän kiinteään muinaisjäännökseen, tai ne olivat peräisin sekoittuneista pintamaista, ja tyyppitään massalöytöjä, jollaisia ei yksittäisinä ole hyödyllistä ottaa talteen.

Vanhan maantien linja tutkimusalueen itäpäässä

Tutkimusalue sinisellä, vanhan maantien/kyläraitin jäännös vihreällä ja muinaisjäännösalueen raja punaisella.

Linjan äärimmäinen itäpää kulkee nurmialueella, jonka kohdalla vaikuttaa maastonmuotojen ja ohuen kasvillisuuden perusteella olevan käytöstä poistuneen tien jäänteet. 1962 peruskartalla kohdalla on katkoviivalla merkittyä tielinjaa. Linja on merkittynä myös vuoden 1884 mittaukseen perustuvalla senaatin kartalla, minkä perusteella voidaan todeta, että se vastaa myös vuosina 1776–1805 laaditun kuninkaankartaston tielinjaa, joka johtaa Turengista, Koljalan (Kådotiala) ja Harvialan kautta Hämeenlinnaan. Sama tie on merkittynä myös vuoden 1702 maakirjakartalle. Tiejäännös saattaa siis periaatteessa vastata *käytöstä jäänyttä keskiajan tai uuden ajan alun maantietä ja se liittyy olennaisesti kiinteänä muinaisjäännöksenä rauhoitettuun asuinpaikkaan*, minkä perusteella sitä voisi pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä. Pihanurmella oleva suoristettu tielinja vastaa kuitenkin tien moderninaikaista vaihetta, ja on todennäköistä, että suoristuksissa tien muinaisjäännöskerrokset ovat sekoittuneet. Tarkalleen ottaen vaikuttaa myös siltä, että kaikissa tutkimuksessa katsotuissa 1700- ja 1800-lukujen kartoissa tien linja paikantuu jonkin verran suunnitellun kevyenliikenteenväylän pohjoispuolelle, eikä ole varmaa ulottuisiko sen kerrostumat edes linjalle. Samaa tielinjaa on maastossa käytöstä poistuneena ja modernilta tiensuoristamisilta säästyneenä tutkimusalueen pohjoispuolella noin 170 m verran. Tutkimusalueen itäpään kohdalla olevaa tiejäännöstä ei siis ole järkevää suojella muinaisjäännöksenä.

Tutkimusalueen itäpään pihanurmella oleva tienjännös kaakkoon kuvattuna.

Kuvattu länteen samalta tasalta, kuin edellinen kuva.

Vasemmalla: Kyläraitin jäännös tutkimusalueen ulkopuolella pohjoisessa, pellon toisella puolen. Vasemmalla taka-alalla Alikartanontie, jonka viereen kevyenliikenteenväylää suunnitellaan. Kuvattu lounaaseen. Oikealla: Kyläraitti kuvattuna samalta tasalta itään.

Kivirakenne R1

Tutkimusalue sinisellä, kivijalka R1 punaisella pisteellä, vanhan maantien/kyläraitin jäännös vihreällä, muinaisjäännösalueen raja punaisella, koekuopat valkoisilla neliöillä.

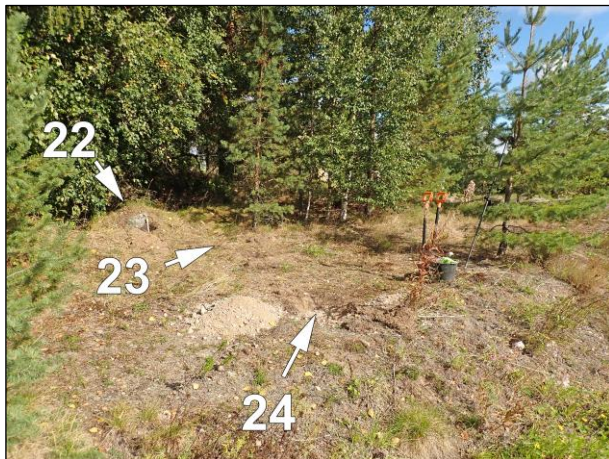
Tutkimusalueen itäpuoliskolla olevan metsäkaistaleen kohdalla näkyy maanpinnalle noin 5 x 9 m laajuinen, noin L kirjaimen muotoinen, kivijalalta vaikuttava, kohouma, josta pistää esiin vain vähän muotoiltuja kiviä (**R1**). Yhden kiven kylkeen kaivetusta koekuopasta (22) nähtiin, että kivien alla on mullan ja hiekansekaista hietaa, eli verrattain kantavaa maata, ainakin noin 15 cm syvyydelle. Rakenteen luoteispuolelta alkaa epämääräisten kuoppien alue, jotka vaikuttavat lähinnä maanotolta tai muulta maanmuokkaukselta. Paikalla on villiintyneitä viinimarjapensaita, mahdollisesti jäänteinä vanhasta asutuksesta. 1962 peruskartalla nykyisen Alikartanontien linjaus on kulkenut kohdalla hieman nykyistä pohjoisempaan. Tien tiiviit ja soraiset muokkauskerrokset näkyivät koekuopissa 20, 23 ja 24, lähimmillään noin 2 m päässä kivijalalta, sen eteläpuolella. Kuitenkin noin 1 m päähän kaivetussa koekuopassa 21, näkyi puhtaan hiekan päällä vain samanlaista mullansekaista hietaa, jonka päällä rakenteen kivetkin olivat koekuopassa 22, eli vaikuttaa siltä, ettei rakenteeseen olisi kajottu tienrakennuksessa ja -paranteluissa.

1702 maakirjakartalla kylän talot on merkitty noin 100 m jäännöksen kohtaa lännemmäksi. 1840-luvun pitäjän kartalla kylän aluetta on merkitty myös jäännöksen kohdalle, joten jäännös voi periaatteessa liittyä tämän aikaiseen kylätonttiin. Vuoden 1884 mittaukseen perustuvalla senaatin kartalla on merkitty punainen rakennus melko lailla samalle kohdalle, kuin maastossa oleva jäännös. Vuonna 1938 tai myöhemmin otetuissa ilmakuvissa rakenteen kohdalla ei erotu rakennusta, joten siihen mennessä rakennus on jäänyt pois käytöstä. Rakenteen yhteydestä ei saatu löytöjä tai muita ajoittavia tietoja, mutta karttalähteiden perusteella se voi siis periaatteessa olla peräisin 1800-luvun alkupuoliskolta, joten sitä on syytä pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä. Jäännös sijaitsee noin 5,5 m nykyisestä ojanreunasta, eli noin 2,5 m päässä suunnitellulta kevyenliikenteenväylältä.

R1 koilliseen (vas.) ja kaakkoon (oik.) kuvattuna.

Alikartanontien käytöstä poistunut nykyaikainen tielinja, koekuopat numeroituina. Koekuoppa 22 on R1:n juurella. Kuvattu koilliseen.

Pelto metsäkaistaleiden välissä

Tutkimusalue sinisellä, muinaisjäännösalueen raja punaisella, koekuopat valkoisilla neliöillä ja metallilöydöt keltaisilla pisteillä.

Metsäkaistaleiden välissä on noin 95 metrin pituudelta peltomaata, johon oli istutettu rivi männyn- taimia, noin 2,5 m etäisyydelle nykyisestä ojanreunasta.

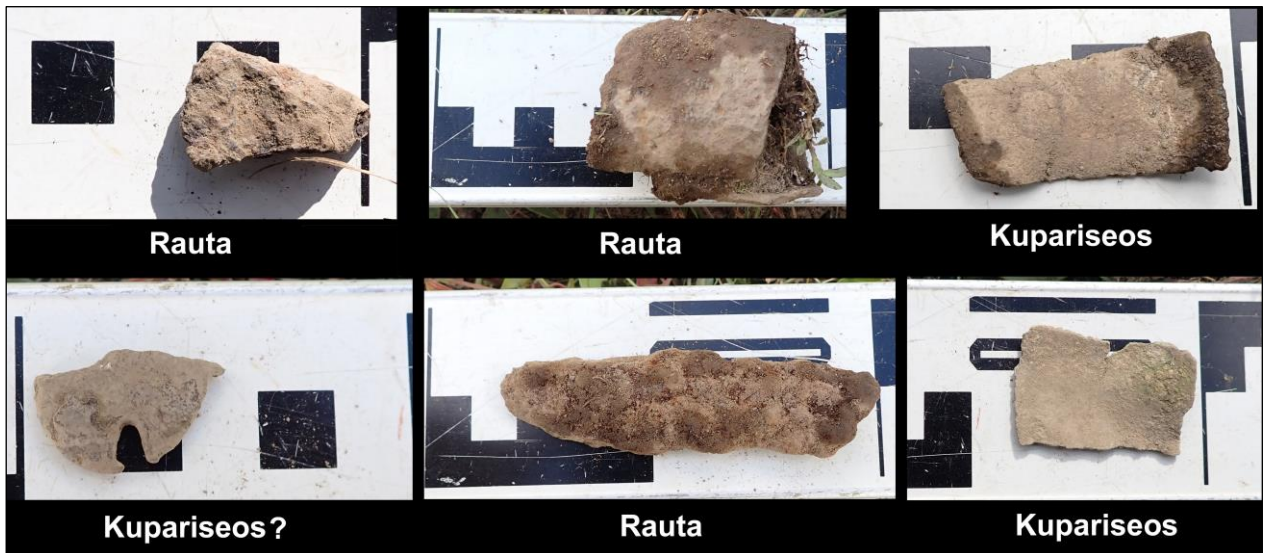
Pellon ainoat jokseenkin vanhoilta vaikuttaneet löydöt, saatiin sen keskivaiheilta, peltomullan pin- nasta, metallin-ilmaisinelöytöinä. Löydöt olivat epämääräisiä rauta- ja kupariseoskappaleita, lisäksi yksi rautaveitsi tai -puukko. Niiden löytökohta on kaukana 1702 ja 1840-luvulla laadituille kartoille merkityltä kyläntontilta, mutta kohdan vieressä kulkee tie 1887 laaditulla senaatin kartalla. Löydöt saattavat olla peräisin siis vasta tältä ajalta. Löytöjen kohdalle kaivetuissa koekuopissa ei havaittu merkkejä ehjästä muinaisjäännöskerroksesta tai -rakenteista, eikä niistä tullut muita löytöjä. Poh- jasavassa oli harvoja hiilipilkkuja, mutta hiilisyyys oli yhtä vahvaa, kuin muissakin peltolohkon koe- kuopissa.

Pellon itäreunalle kaivetussa koekuopassa 25 näkyi vain kohdalla olleen traktoriluiskan muokattua ja soralla vahvistettua tiivistä peltomultaa. Sen länsipuolella olevissa kahdessa koekuopassa 26 ja 27 peltomulta oli 40 ja 50 cm paksu, ja sen alta alkoi puhdas ja koskemattoman oloinen hiekka. Koekuopissa 28–35 kyntökerros oli 30–40 cm paksu, ja sen alta alkoi kova savi, jonka pinnassa oli hiilipilkkuja. Peltomullan alainen maa oli siis hiilistä niillä kohdin, joissa pohjamaa oli savea. Hiilisyyys ei vahvistunut lähestyttäessä vanhoille kartoille merkityn kylän kohtia, eli nykyisiä metsä- kaistaleita tai pellon pintamaasta löytyneiden, verrattain vanhanoloisten, metallilöytöjen kohdalla. Pohjamaa oli samalla tapaa hieman hiilistä tutkimusalueen aivan itäpäässä, jossa varsinainen kulttuurikerros oli tarkkuusinventoinnin sekä 2021 tarkkuusinventoinnin (Sepänmaa & Soisalo) että nyt tehdyn tarkkuusinventoinnin havaintojen perusteella jo hiipunut. Metsäkaistaleiden väli- sellä pellolla ei siis havaittu muinaisjäännöksiä.

Suunnitellun kevyenliikenteenväylän kohta metsäkaistaleiden välisellä pellolla itään (vas.) ja länteen (oik.) kuvattuna.

Metallilöydöt pellon keskikohdalta.

Läntinen metsäkaistale ja läntinen pelto – 1702 kylätontti

Tutkimusalue sinisellä, muinaisjäännösalueen raja punaisella, punaiset neliöt: koekuopat, joissa oli merkkejä muinaisjäännöksistä, valkoiset neliöt: koekuopat, joissa ei merkkejä muinaisjäännöstä, siniset neliöt: koekuopat maakumpujen kohdilla, keltaiset pisteet: metallinilmaisnlöydöt.

Vuoden 1702 maakirjakartan taloja on merkitty noin metsäkaistaleen kohdalle, eli suunniteltu kevyenliikenteenväylä kulkee sen aikaisen Kodjalan kylätontin läpi. Kylän aluetta on merkitty samalle kohtaa myös 1840-luvulla laaditulle pitäjänkartalle ja 1884 senaatin kartalla kohdalla on myös rakennuksia. Vuoden 1938 ilmakuvassa kohta on autiona avoimena maastona, ja 1962 peruskartalla kohdalle on merkitty puutarhaa.

Metsäkaistale on suunnitellun kevyenliikenteenväylän suunnassa mitattuna noin 35 metriä pitkä. Sen maapohja on pinnalle katsoen muokattua. Siellä täällä näkyy villiintyneitä viinimarjapensaita, mahdollisesti jäänteinä vanhasta asutuksesta. Paikalla olevat villiintyneet orapihlajat liittyvät nykyaikaiseen taimitarhaan.

Metsäkaistaleelle kaivetuissa koekuopissa näkyi pintamaana paksu mullansekaista hietaa oleva muokkauskerros, jonka alta alkoi puhdas hietä. Muokkauskerros jatkui noin 25–50 cm syvyyteen, ja se liittyy todennäköisesti 1962 peruskartalle merkittyyn puutarhaan.

Metsäkaistaleella on muutamia noin 20–50 cm korkeita maakumpareita, suunnitellun kevyenliikenteenväylän pohjoisreunalla. Niihin kaivettiin koekuopat 12 ja 13. Koekuopasta 12 saatujen havaintojen perusteella maa vaikutti yksinkertaisesti siirrellyltä ja sekoittuneelta maalta, mutta noin 50 cm korkeaan maakumpuun kaivetusta koekuopasta 13 tuli nyrkin kokoisia rapautuneita ja myös hieman nokeentuneita kiviä. Ei ole täysin varmaa, etteikö maakasan pohjalla voisi olla jäljellä esimerkiksi tulisijan perustaa tai muuta vanhaan kyläsutukseen liittyvää rakennetta.

Metsäkaistaleen länsireunalla, koekuopassa 10, oli halkaisijaltaan noin 30–40 cm kiviä tasossa. Kivet olivat juurestaan multakerroksessa, mutta ne vaikuttavat jokseenkin tasoksi ladotuilta. On mahdollista, että kivet ovat vanhaan kyläsutukseen liittyvää ehjää tai hieman levinnyttä rakennetta, mutta ne voivat liittyä myös modernin ajan puutarhan maanmuokkauksiin.

Metsäkaistaleen itäreunalla on noin 2 m pitkä rivi maanpinnalle näkyviä kiviä, jotka ovat halkaisijaltaan noin 25–30 cm (**R2**). Yhden kiven kylkeen kaivettiin 25x25 cm laajuinen koepisto, josta nähtiin, että kivi oli juurestaan vain aavistuksen mullansekaisessa hiedassa, eli kantavalla maalla,

joten vaikuttaa siltä, että se on mahdollisesti ollut paikalla ennen puutarhavaihetta, ja siihen liittyvää maanmuokkausta. Kivirivi voi siis mahdollisesti olla vanhaan kyläasutukseen liittyvä ehjä rakenne. Se on noin 4 m päässä suunnitellun kevyenliikenteenväylän reunasta.

Metsämaaston pintamaasta löydettiin metallinilmaisimella useita vanhaan kyläasutukseen sopivia löytöjä, (ks. kartta yllä ja kuva alla). Samanlaisia löytöjä ei juuri saatu enää metsäkaistaleen itäpuolelta. Ne vaikuttavat keskittyneen metsäkaistaleen kohdalle ja sen länsipuolisen pellon itäreunaan, samaan kohtaan, joka myös 2021 tarkkuusinventoinnissa arvioitiin osaksi kiinteää muinaisjäännöstä. 2021 tarkkuusinventoinnissa kiinteäksi muinaisjäännökseksi arvioidulle alueelle kaiveutuissa koekuopissa 5–8 oli peltomullan alaisen maan pinnassa vahvaa hiiltymää ja esimerkiksi palaneen saven kokkareita, jotka ovat myös vahva viite peltomullan alla mahdollisesti säilyneistä ehjistä muinaisjäännöskerrostumista- ja rakenteista. Samoin, kuin 2021 tarkkuusinventoinnissa myös 2022 tarkkuusinventoinnissa kulttuurikerroksen todettiin hiipuvan länteen päin. Muinaisjäännösalueen rajan ulkopuolella koekuopissa 3 ja 4 pohjamaan hiilisyys oli vielä verrattain vahvaa, ja koekuopasta 3 tuli peltokerroksesta lisäksi sulanutta kupariseosta.

Läntisen metsäkaistaleen maa on siis modernina aikana muokattua suunnitellun kevyenliikenteenväylän leveydeltä, mutta kivirakenne ja maakummut alkavat heti sen reunan tuntumasta. Suunnitellun kevyenliikenteenväylän sisälle jäävällä osalla saattaa hyvinkin olla jäljellä esimerkiksi kellarirakenteita, joihin koekuopat eivät nyt vain osuneet. Myös metsäkaistaleen länsipuolisella pellolla voi olla kynnöitä ja taimitarhan maanmuokkaukselta säästyneitä muinaisjäännöskerroksia ja/tai -rakenteita. Sellaisten olemassaolosta voisi saada selvyyden vain avaamalla koko alue kairavinkoneen avulla koe- tai poiskaivauksessa. 1700- 1800-luvun kartoille merkitty kyläraitti/maantie kulkee metsäkaistaleen itäpuolella tutkimusalueen poikki pohjois-etelä-suuntaisena, edelleen käytössä olevana tienä, eli se ei ole muinaisjäännös.

Vasemmalla: Tutkimusalue länsipäästä itään kuvattuna.

Oikealla: Läntisellä metsäkaistaleella etsitään metallia.

Vasemmalla: Mahdollista kiveystä koekuopassa 10. Oikealla: Rapautuneita kiviä koekuopassa 13.

Koepisto kivirakenteen R2 juurella.

Vasemmalla: Koepisto kivirakenteen R2 juurella. Kivet ovat pohjastaan hietamaassa.
Oikealla: Runsashiilistä, kulttuurikerrokseksi katsottavaa, kyntökerroksen alaosaa koekuopassa 7.

Löydöt läntiseltä metsäkaistaleelta ja läntiseltä pellolta. Met 1: mahdollisesti rautapadan kappale, paksuus noin 8 mm, Met 2: lukon kilpi, painavaa metallia, Met 3: hevosenkengän katkelma, Met 4: maatalous- tai hevosvälineen rautainen vahvike, KK3: sulanutta kupariseosta, KK7: kupariseosnappi ja tiilenkappale, KK10: eläinten luita ja juomalasin kanta, kuvassa keskellä myös palanutta savea.

Tulos

Suunnitellun kevyenliikenteenväylän kohdalta todetut muinaisjäännökset kartalla punaisella.

1. 1702 maakirjakartan kylätontin kohta: Metsän alueella maa on modernina aikana muokattua noin 35–55 cm syvyydelle koko suunnitellun kevyenliikenteenväylän leveydeltä, mutta ei ole varmaa, etteikö kohdalla voisi olla säilyneenä esimerkiksi maakellarien jäännöksiä, jollaisia ei koe-kuoppien perusteella pystytty havaitsemaan. Myös ainakin yksi ehjältä vaikuttava rakenne R2 (kartassa 2) on noin 4 m päässä suunnitellun kevyenliikenteenväylän reunasta. Metsän länsipuolisella pellolla, kyntökerroksesta saadut löydöt olivat keskittyneet pellon itäpuoliskolle, ja niiden kohdalla on peltomullan alla vahvaa hiilisyöttä ja esimerkiksi palaneen saven kokkareita. Läntisen metsäkaistaleen ja sen länsipuolisen pellon alueella on siis vahvaa viitettä ehjänä säilyneistä muinaisjäännöskerrostumista ja/tai rakenteista, ja niiden osuutta tutkitusta linjasta on perusteltua pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä. Selvyyden niistä saisi poistamalla pintamaan koko suunnitellun kevyenliikenteenväylän kohdalta.

2. 1702 maakirjakartan kylätontin kohdalla oleva kivrakenne R2.

3. *Kivirakenne R1*: Rakenne on kohdalla, johon kylän alue on levittäytynyt 1840-luvulle tullessa. Rakennetta voidaan pitää siis muinaisjäännöksenä. Se on vanhojen karttojen ja ilmakuvien perusteella ollut todennäköisesti käytössä vielä vuonna 1887 ja raunioitunut ennen vuotta 1938. Jäännös jää juuri ja juuri suunnitellun kevyenliikenteenväylän pohjoispuolelle, lähimmillään noin 2,5 m päähän.

7.11. 2022

Juuso Koskinen, Mikroliitti Oy.

Lähteet

Alanen, T. & Kepsu, S. 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. SKS.

Avander, N. 1702. Uthi Nyhland Taswastehus Lähn nedre Hällola härad och Mästälä Sochn består Kåddiala byy.

Lesell, K. 2008. Janakkala Harviala – Asemakaava-alueen inventointi. Museovirasto.

Peruskartta, 2131 12, 1962, 1876, 1982, 1989. Maanmittauslaitos.

Senaatin kartta. Rivi XIV, lehti 28, 1887. Maanmittauslaitos.

Sepänmaa, T. & Soisalo, J. 2021. Janakkala Harviala - Kartanoalueen asemakaavan itäosan arkeologinen inventointi. Mikroliitti Oy.

Tiainen, T. 2021. Harvialan osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi. Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy.

Vanajan pitäjänkartta. 1840-luku. Maanmittauslaitos.